

liv.

**SOCIETY
EXPO
PARTNER**
SKELLEFTEÅ
SWEDEN 2026

**Svenska
kyrkan**

Jonna Bornemark

***Allt kan inte
mätas***

Sid 8

Ensamma tillsammans

Sid 18

Innehåll

Nr 2 2026

4-7. Snart dags för Society Expo 2026

Vad är det här expot – och hur hänger Svenska kyrkan ihop med det? En introduktion till Society Expo 2026 och vår medverkan.

8-10. Det omätbaras renässans

En introduktion till filosofen Jonna Bornemark och hennes kritik av ett samhälle som mäter allt.

11 och 17. SE26 Talks

Hållbarhet kan vara många saker. Anton pratar om klimatet och Anna om att bryta ensamhet

12-13. Hållbar begravningsverksamhet

Om ansvar, klimat och hur även livets slut kan bidra till en mer hållbar framtid.

14-16. Jag tar ett steg, livet tar ett steg

En berättelse om att ta ett steg – och om vad som händer när livet inte blir som man tänkt.

18. Ensamma tillsammans

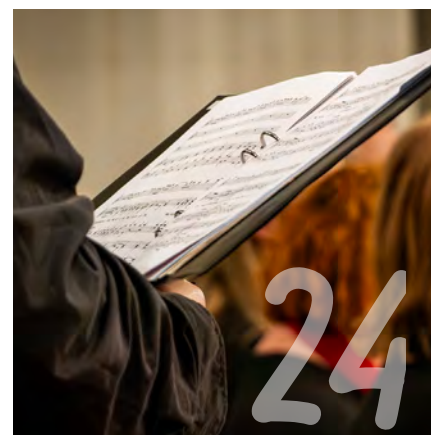
Du är aldrig så ensam som du känner dig.

19. Vems beredskap?

När samhället sätts under press blir relationer, tillit och människors faktiska närvaro i varandras liv avgörande.

24. Musik – för livets skull

Under SE26 bjuder Svenska kyrkan på ett brett musikprogram.

VIK. ANSVARIG UTGIVARE

Annika Lundström

REDAKTÖRER

Janne Lindberg, Linda Randgard,
P-O Sjödin

GRAFISK PRODUKTION

Svenska kyrkan Skellefteå

OMSLAGSFOTO

Robert Blombäck

REDAKTIONSRÅD

Sara Pettersson, Robert Koss,
Annika Lundström, Lars Elveros,
Martina Fältskytt och
redaktörerna

E-POST REDAKTION

magasinetliv@
svenskakyrkan.se

KONTAKT

Bureå församling
Skärvägen 2A
932 52 Bureå
0910-70 80 60 (Exp)
burea.forsamling@
svenskakyrkan.se

Burträsk-Lövängers pastorat
Kyrkogatan 1
937 31 Burträsk
0914-437 00 (Exp)
burtrask.forsamling@
svenskakyrkan.se

Prästgårdsvägen 16
932 61 Lövänger
0913-100 23 (Exp)
lovanger.forsamling@
svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan Skellefteå
Storgatan 63
931 34 Skellefteå
0910-70 84 00 (Vx)
skelleftea.pastorat@
svenskakyrkan.se

HEMSIDA

svenskakyrkan.se/skelleftea/liv

TRYCKERI

Ågrenshuset

ATT TA ANSVAR FÖR DET SOM INTE KAN MÄTAS

Man brukar säga att förändring är ett normalstillstånd. Det stämmer. Men det betyder inte att allt förändras på samma sätt – eller i samma riktning.

En del förändringar sker snabbt. Andra smyger sig på. Och mitt i allt det som går att räkna, väga och följa upp finns också det som inte låter sig fångas i siffror: relationer, tillit, mening.

I det här numret av Liv rör vi oss just där. Vi möter människor som arbetar med klimatfrågan, med begravningsverksamhet, med gemenskap och med beredskap. Frågor som i högsta grad är konkreta – och samtidigt djupt existentiella. För vad handlar det ytterst om, om inte om hur vi lever tillsammans och tar ansvar för det liv vi har fått?

I en tid där mycket mäts och jämförs finns en risk att vi förlorar omdömet. Att vi tror att det som inte syns i statistiken inte heller spelar någon roll. Men så är det inte. Det som bär ett samhälle – och en kyrka – är ofta just det som inte syns först: omsorgen, närvaron, modet att bry sig.

Vi ställer frågor i det här numret som inte är helt bekväma. När slutade vi bry oss? Vems beredskap är det egentligen vi talar om? Och vad innebär det att ta ansvar för något större än sig själv?

Det är frågor som inte har enkla svar. Men de behöver ställas.

Svenska kyrkan finns mitt i samhället – inte vid sidan av. Det innebär att vi också delar både oro och hopp med den plats vi är satta att tjäna. Vi kan inte lösa allt. Men vi kan bidra med något som ibland saknas: en plats där människan inte reduceras till funktion, prestation eller nytta. En plats för både jord och himmel.

Inför Society Expo 2026 talas det mycket om hållbarhet. Det är nödvändigt. Men hållbarhet handlar inte bara om system och strukturer. Det handlar också om människor. Om hur vi ser på varandra. Och om vilket ansvar vi är beredda att ta – inte bara för oss själva, utan för helheten.

För livets skull.
Och kanske är det där vi behöver börja.

Annika Lundström, tf kyrkoherde
Svenska kyrkan Skellefteå

Det är mycket prat om Society Expo 2026 just nu. Det kanske fortfarande känns svårgreppbart – vad är det egentligen som ska hända? Är det en festival? En konferens? En utställning? Ja, det är kanske allt detta. Och lite till!

Kort sagt: Det är ett stort arrangemang som tar över centrala Skellefteå i två veckor i slutet av maj och början av juni. Men det förklarar inte riktigt vad det är. För det är mer än ett schema med programpunkter att hålla reda på.

Under de där veckorna förvandlas stan till en slags testyta. Här möts forskare, företagare, politiker, föreningar och helt vanliga Skelleftebor för att försöka svara på en ganska svår fråga: hur bygger vi ett samhälle som håller i längden?

Efter många år av stillestånd har Skellefteå vuxit snabbt. Nya jobb, nya människor, nya möjligheter – men också nya frågor. Hur växer man utan att tappa det som redan finns? Hur bygger man ett samhälle som håller ihop och inte växer isär?

Mitt i detta blir expot till. Skellefteå har upplevt snabba uppgångar och platta fall. Men det är inte första gången. Kommunen och staden står i nya utmaningar, men samhällsomvandlingen fortsätter, och frågorna vi redan börjat ställa oss, blir bara mer aktuella. Inte bara för oss som bor här, utan även för andra som står inför eller mitt i en liknande utveckling som vår.

Så ja, det är lite festival. Och lite konferens och lite utställning. Men mest av allt är det ett sätt att få människor att mötas och göra något tillsammans. Framtiden är inte "något som kommer", den är något vi bygger tillsammans – i små och stora beslut, i samarbeten och i idéer som testas i verkligheten. Och i Skellefteå pågår det bygget för fullt.

Passa på. Ta chansen att lära dig eller uppleva något nytt under de här veckorna. Träffa folk. Fixa framtid.

SNART DAGS FÖR

TEXT: Linda Randgard

Foto: Visit Skellefteå

SOCIETY EXPO 2026

Foto: Pexels

Hållbarhet för livets skull

Svenska kyrkan är en del av samhället – i vardag och i förändring. Och under de här veckorna vill vi bidra med något som inte alltid syns när det pratas om tillväxt och utveckling.

Under Society Expo kommer Svenska kyrkan att uppmärksamma det konkreta arbetet med hållbarhet för klimat och biologisk mångfald. Det pågår arbete överallt i våra församlingar och det kanske tydligaste exemplet finns på kyrkogårdarna, där allt från växtval till hur skötseln drifas, är en del av omställningen. Du får möjlighet att prata om allt från ängsytor på kyrkogårdar, via gravvårdsplanteringar till livets slutskede och det som tar vid när någon dör. Men inte bara ur ett rent praktiskt perspektiv.

Vi kommer även att lyfta det vi brukar kalla för den fjärde dimensionen av hållbarhet. Sådant som får människor att hålla – inte bara samhällen. Den andliga och existensiella hållbarheten, att skapa utrymme för de där frågorna som bär mer av de mjuka värdena och beredas plats att stanna till och fundera över vad som ger mig hopp, vad ger mig glädje, vad oroar jag mig för och vad ger mig framtidstro?

– Vi vill inte komma med färdiga svar, utan vi vill ge frågorna plats istället, säger tf. kyrkoherde Annika Lundström.

Kom gärna till vår box under dessa två veckor. Där träffar du en mängd människor som på olika sätt är engagerade i Svenska kyrkan och du får ställa de där frågorna du kanske går och bär på, som handlar om just allt som är livet.

PLATS FÖR BÅDE JORD OCH HIMMEL

MORS DAG PÅ KYRKOGRÅDEN

SAMTAL, OMTANKE OCH NÄRVARO

En dag för att minnas någon som inte finns med oss längre.

Du får också ställa frågor om hur begravningsverksamheten arbetar med hållbarhet, gravvård, gravstenar, gravskick eller en blankett som kändes mer kryptisk än klargörande! Vill du veta mer om våra samtalsgrupper för sörjande eller kanske behöver du bara någon som lyssnar en stund?

Varmt välkommen att stanna till.

DET OMÄTBARAS RENÄSSANS

FÖRELÄSNING OCH PANELSAMTAL MED JONNA BORNEMARK

Jonna Bornemark är författare och professor i filosofi på Södertörns högskola. Hon är utan tvekan en av Sveriges mest tongivande och lästa filosofer. Hennes strid för det omätbara och det mänskliga omdömet har förändrat hur många ser på samhället, våra yrkesliv och vår kultur.

Föredraget tar sin utgångspunkt i hennes bok från 2018 "Det omätbaras renässans – en uppgörelse med pedanternas världsherravälde" och efterföljs av ett panelsamtal med deltagare från såväl kyrka som civilsamhälle.

Fri entré, men biljett krävs. Mer information på vår hemsida. Se även s 8.

Under Society Expo 2026 finns Svenska kyrkan både mitt i vimlet och i stillheten. Vi träffas i boxen på Trädgårdsgatan, i Sankt Olovs kyrka, på kyrkogården och runt om på flera av platserna där SE26 pågår.

Vi vill att du ska känna att du får utrymme för samtal om tro och hopp, sorg och längtan, oro och framtidstro – men också om klimat, beredskap och samverkan. Och däremellan: musik i många olika former.

Det är vårt sätt att bidra med något som inte alltid syns när tillväxtkurvorna pekar uppåt – det vi kallar den fjärde dimensionen av hållbarhet.

En plats för frågor som annars inte alltid får plats. För eftertanke, samtal och sammanhang.

BARNKÖRKONSERT PÅ GULDTORET

MUSIK, GLÄDJE OCH GEMENSKAP

Svenska kyrkans körverksamhet är en av landets största kulturscener. Denna lördag samlas barnkörer från Svenska kyrkan och EFS på Guldtorget för en medryckande minikoncert där vi bland annat sjunger in sommaren tillsammans.

Dessutom ges fler tillfällen att lyssna på musik i olika former i Sankt Olovs kyrka: Jazz, vokalensemble, folkmusik och mer kör!

LUNCHBÖNER I SANKT OLOVS KYRKA

LUGN, EFTERTANKE OCH VILA

Hitta en tyst oas mitt i bruset.

Alla vardagar under SE26 ringer kyrkklockorna till en kort lunchbön i Sankt Olovs kyrka. Välkommen precis som du är, för en stunds ro och vila, eftertanke och kontemplation.

Vid vissa tillfällen även extra musikframträdanden under lunchbönerna.

VEMS KRISBEREDSKAP?

**FÖRELÄSNING OCH SAMTAL MED
SARA FRANSSON**

Sara Fransson är forskare vid Uppsala universitet. Vid besöket i Skellefteå får vi ta del av Saras forskning kring beredskap samt fördjupad inblick i tros-samfundens roll i civilsamhället. Föredraget efterföljs av panelsamtal med representanter från kyrka och civilsamhälle, om beredskap, ansvar och hur vi håller ihop – även när det skakar. Se även s.19

DET OMÄTBARAS RENÄSSANS

FÖRELÄSNING OCH SAMTAL MED JONNA BORNEMARK

TEXT Volante förlag FOTO Linnéa Jonasson Bernholm/Appendix Fotografi

2018 gav Jonna Bornemark ut boken "Det omätbaras renässans - en uppgörelse med pedanternas världsherravälde. Boken är fortfarande aktuell och den 8 juni föreläser Jonna i Sankt Olovs kyrka

Jonna Bornemark är professor i filosofi, medverkar regelbundet i Sveriges radios Filosofiska rummet och är krönikör i Dagens Nyheter, författare och en eftertraktad föreläsare. Jonna är utan tvekan en av Sveriges mest tongivande och lästa filosofer. Hennes strid för det omätbara och det mänskliga omdömet har förändrat hur många ser på samhället, våra yrkesliv och vår kultur.

Hennes genombrott som författare kom med de bästsäljande böckerna *Det omätbaras renässans – en uppgörelse med pedanternas världsherravälde* (2018) och uppföljaren *Horisonten finns alltid kvar – om det bortglömda omdömet* (2020). Böckerna gav oss nya begrepp som "förpappning" och "mikromotstånd". Med boken *Jag är himmel och hav* (2022) undersöker hon graviditet, liv och jagets gränser: Är vi enskilda, ensamma – eller hör vi samman?

De levande (2025) är första delen av bokserien *Vrida världen*. I detta projekt utforskar Jonna att om vi omprövar vår relation till både det levande och materia kan vi tänka om runt vad som är viktigt

och börja göra annorlunda. *De undanträngda* (2026) är den andra delen.

2017 var hon värd för Sommar i P1, i september 2019 höll hon ett tal inför riksmötets öppnande och 2021 tilldelades hon Hillesgårdspriset för medmänsklighet och mod:

"för att hon med sitt glasklara och stridbara tänkande lyckats visa att om vi vill utveckla det goda omdöme som krävs för att bygga ett mänskligare samhälle så behövs en renässans för det omätbara, att vi uppvärderar intuitionen och den empatiska känslan för varandra"

Jonna är en aktiv forskare inom områden som praktisk kunskap, mätbarhetens gränser, omdömet, subjektivitet, religionsfilosofi och bildningsbegreppet. Med en gästprofessur vid Lunds Universitet och Institute for Public Affairs inledde hon sin forskning på artificiell intelligens vs. omdöme.

Läs mer om *Det omätbaras renässans* på nästa sida!

Jonna Bornemark

Professor i filosofi vid Centrum för praktisk kunskap på Södertörns högskola.

Forskning

Är och har varit aktiv inom en rad forskningsprojekt inom praktisk kunskap, fenomenologi, posthumanism, HAS (Human Animal Studies) och religionsfilosofi. Dessa projekt diskuterar bland annat mätbarhetens gränser, omdömet, subjektivitet och bildningsbegreppet. Men också relationen mellan människa och djur, graviditet och kroppslighet.

Föreläsning och panelsamtal

Sankt Olovs kyrka Måndag 8 juni kl 18.00

Fri entre, men biljett krävs.

Mer info på svenskakyrkan.se/skelleftea/se26

”Vi lever i en tid av siffror och statistik med en övertro på att alla problem går att lösa genom att spalta upp, mäta och kvantifiera. När vårt förnuft bara handlar om att räkna blir såväl våra liv som samhället i stort alltmer omänskligt. Allt och alla blir siffror och det finns inget utrymme för omdöme eller eftertanke.”

ODLA OMDÖMET

RECENSION: Janne Lindberg

FOTO Linnéa Jonasson Bernholm/Appendix Fotografi

Det omätbaras renässans är ingen bok som ber om ursäkt för sig. Den kliver rakt in i samtiden och ifrågasätter vår kanske mest älskade idol: det som går att mäta, räkna och stapla i diagram.

Jonna Bornemark hämtar i boken sällskap från tre renässansfilosofer: Nicolaus Cusanus, Giordano Bruno och – lite på gränsen – René Descartes får agera motröster till vår tids snäva förnuftsideal.

Centralt blir uppdelningen mellan kunskapsbegreppen *ratio* och *intellectus*. Ratio står för det beräknande, analyserande förnuftet – det som mäter, väger och jämför. Det är detta förnuft som dominerar i dag. Intellectus däremot handlar om en mer helhetsinriktad förståelse: en form av insikt som rymmer omdöme, erfarenhet och förmågan att se sammanhang.

Bornemarks poäng är inte att ratio är fel, utan att det har fått ett oproportionerligt stort inflytande. När intellectus trängs undan blir världen både fattigare och dummare – trots att vi kanske aldrig haft mer data för att förstå oss på världen.

Det är här Cusanus kliver fram. I hans värld är "den lärda okunnigheten", som inte handlar om att ge upp kunskap, utan om att förstå kunskapens gränser, en viktig lärpenning. Att inte veta blir inte ett misslyckande, utan en förutsättning för verklig insikt.

Cusanus representerar också just intellectus: ett rikare förnuft som inte reducerar världen till det mätbara. Det gör honom oväntat relevant i en tid där säkerhet ofta förväxlas med precision.

Här finns tankar om kunskap som börjar i förundran snarare än i kontroll, om materia som något mer levande än döda partiklar, och om värdet i att faktiskt inte veta. Det är uppfriskande, ibland svindlande, och då och då provocerande.

Bokens skarpaste udd riktas mot det som beskrivs som ett kalkylerande förnuft – tron att allt väsentligt kan pressas in i mätbara system. Med exempel från vård, skola och omsorg visar författaren hur denna övertro riskerar att skapa en värld där pappren är i perfekt ordning medan verkligheten haltar betänkligt. Det är en kritik som träffar obehagligt rätt.

Särskilt minnesvärd är uppgörelsen med det som kallas "pedanternas världsherravälde". Ordning i all ära, men när den blir viktigare än omdöme och liv riskerar den att dölja snarare än lösa problem. Här finns en träffsäker beskrivning av hur kontrollbehov kan bli en sorts dimridå.

Jag återkommer ofta i tanken till att den här boken ofta lyfter vikten av frågor som inte har enkla svar. Att våga stanna i osäkerhet, att inte genast reducera det svårfångade till siffror. Det handlar inte om att överge kunskap, utan om att inse att den alltid är större än våra måttstockar.

Det här är ingen bok som levererar färdiga slutsatser. Den gör något mer besvärligt – och mer intressant: den lär oss att leva med att vi inte vet allt. Och antyder att det kanske är just där, i det omätbara, som något avgörande börjar. Den skaver där den ska och lämnar kvar en gnagande fråga: tänk om vi faktiskt har räknat bort något viktigt på vägen?

”

denna övertro riskerar att skapa en värld där pappren är i perfekt ordning medan verkligheten haltar betänkligt

Att ta ansvar för något större än en själv

TEXT: Linda Randgard FOTO: Janne Lindberg

Klimatfrågan kan kännas både avlägsen och överväldigande på samma gång. Den rör hela världen – och samtidigt våra mest vardagliga val. Vad vi köper, hur vi reser, hur vi lever. Men vad händer om man börjar i en annan ände?

När Anton Sundin, kyrkogårdschef i Skellefteå, håller sitt SE26 Talk utgår han från Svenska kyrkans färdplan för klimatet – ett arbete som spänner över allt från energianvändning och transporter till hur kyrkogårdar sköts och utvecklas.

Men det kommer också att handla om ansvar, värderingar och om hur vi egentligen ser på vår plats i världen.

– För mig har klimatfrågan alltmer börjat handla om att släppa behovet av att förstå allt, och i stället börja i det som faktiskt finns lokalt och nära. Hur kan vi bevara det goda som redan finns och hur kan vi ställa om för att möta framtida utmaningar? säger Anton.

Svenska kyrkans färdplan för klimatet sätter riktningen mot ett tydligt mål: att bli klimatneutral till 2030. Men vägen dit är mer än en lista av enskilda åtgärder. Den löper genom hela verksamheten – från fastigheter och transporter till kyrkogårdar och mötet med människor.

Lokalt syns det kanske tydligast på kyrkogårdarna, som sköts med fokus på biologisk mångfald, där ängsytor får ta plats och växtval görs med hänsyn till insektsliv. Samtidigt pågår ett arbete med att ställa om till fossilfri drift, där eldrivna maskiner och fordon successivt ersätter äldre lösningar.

Det handlar också om hur resurser tas tillvara. Spillvärme från krematoriet används för att värma upp kyrka och samlingslokaler, vilket är ett exempel på hur verksamhetens olika delar hänger ihop.

– Vi försöker att inte se vårt klimatarbete som ett sidospår, utan som en del i hur hela verksamheten bedrivs – i allt ifrån skötsel-

metoder till materialval vid inköp, berättar Anton

Klimatfrågan handlar om mer än hur vi minskar utsläpp. Den handlar om hur vi lever tillsammans – om ansvar, inte bara för oss själva, utan för varandra och för den värld vi delar och ska lämna vidare till nästa generation.

I färdplanen lyfts också behovet av att påminna oss om att vi inte står utanför naturen – utan är en del av den. Även om det låter stort, så börjar skillnaden redan i det lilla:

I hur vi klipper ett gräsfält, vad vi planterar, om det finns platser för humlor att landa.

– Frågan är kanske inte om vi påverkar naturen, utan hur vi väljer att göra det, menar Anton.

Under Society Expo bjuder han in till ett samtal om klimatet som inte bara handlar om vad vi måste göra utan om hur vi faktiskt kan göra det, med det vi redan har omkring oss.

SE26 Talks: Svenska kyrkans färdplan för klimatet
Med Anton Sundin, begravningschef i Svenska kyrkan

Kurjoviken

Måndag 1 juni från ca kl 15.15

Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

Begravningsverksamhet

TEXT: P-O Sjödin

Svenska kyrkan har ett ansvar för att bevara och sköta kyrkogårdar och begravningsplatser på ett hållbart sätt.

– Vi visar därigenom att vi aktivt bidrar till en hållbar framtid, påpekar begravningschefen Anton Sundin i Svenska kyrkan Skellefteå.

Svenska kyrkan är den huvudsakliga huvudmannen för begravningsverksamheten i Sverige och förvaltar över 3 000 kyrkogårdar och begravningsplatser.

– Kyrkogårdar och begravningsplatser har en unik roll i samhället – både som kulturarv och som levande gröna rum. Förvaltningen av kyrkogårdar och begravningsplatser ska, enligt Svenska kyrkans färdplan för klimatet, genomföras och utvecklas på ett sätt som är klimatsmart.

– Kyrkogårdar och begravningsplatser har en unik roll i samhället. Både som kulturarv och som levande gröna rum.

– Vårt hållbarhetsarbete handlar främst om ett tydligt samhällsansvar och att ta ansvar för kommande generationer. Kyrkogårdar är ofta stora grönytor mitt i eller nära bebyggelse, och hur de sköts kan ha stor lokal påverkan på klimatet.

Skötseln av begravningsplatser och markanläggningar inom Svenska kyrkan ska minska den fossila energi-användningen med minst 75 procent när det gäller transporter, resor och maskinell utrustning till och med 2027.

– Jag tänker att det här också är en del av kyrkans trovärdighet och uppdrag. Att vårda kyrkogårdar på ett hållbart sätt visar att man tar ansvar – både andligt, ekologiskt och samhälleligt – och att man aktivt bidrar till en hållbar framtid.

Under samma tidsperiod ska kyrkan också samordna krematorieverksamheten, samordna transporter av stoft och aska samt minska mängden restavfall med minst 5 procent från skötseln av begravningsplatser och markanläggningar. Förvaltningen ska dessutom genomföras och utvecklas så att den bevarar och utvecklar den biologiska mångfalden.

på ett hållbart sätt

– Genom att främja biologisk mångfald – till exempel genom att anlägga ängsytter och spara gamla träd – skapas förutsättningar för pollinatörer, fåglar och andra arter att leva och utvecklas. Det stärker ekosystemen och gör dem mer motståndskraftiga mot klimatförändringar.

Anton Sundin poängterar att Svenska kyrkans färdplan för klimatet också har ett värde för människan.

– En rik och levande miljö bidrar till lugn, eftertanke och välbefinnande för besökare. Kyrkogårdar blir då inte bara platser för minne och sorg, utan också för liv, återhämtning och naturupplevelser.

I färdplanen ingår även klimatanpassning och krisberedskap.

– Svenska kyrkan ingår i Sveriges totalförsvaret och måste således fungera även under höjd beredskap och krissituationer.

Det innebär att kyrkan till och med 2027 ska utreda hur samtliga kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser, som är skyddade enligt kulturmiljölagen, påverkas av klimatförändringens effekter.

Foto: Gustaf Helsing/Ikon

Den ska också etablera en samverkan och utbildning inom klimatanpassning för alla medarbetare och förtroendevalda.

Svenska kyrkan ska dessutom ha en beredskap och förmåga att bemöta fysiska, psykiska och existentiella behov vid både akuta och smygande kriser, orsakade av extrema väderhändelser eller ett förändrat klimat.

– Begravningsverksamheten ska helt enkelt vara fortsatt säkrad under väderrelaterade händelser, konstaterar Anton Sundin.

JAG TAR ETT STEG

LIVET TAR ETT STEG

TEXT: Martina Fälttskytt FOTO: Magnus Aronson/IKON

Vad är det som gör att människor som drabbas av förluster vågar tro på att livet kan bli ljus igen? Jag och mina kollegor på sjukhuskyrkan i Skellefteå har sett det så många gånger. Hur avgrunden öppnar sig, och hur livet ändå på något vis låter sig levast.

ALLA PERSPEKTIV PÅ EN GÅNG

En tidig vårdag besöker Lars Björklund och Kerstin Dillmar Skellefteå för att prata om livet som levnadskonst. Efter många år som sjukhuspräster vid Akademiska sjukhuset i Uppsala har de samlat på sig stor erfarenhet.

Med hjälp av konstens språk leder de oss in i föreläsningen. Kerstin visar oss en tavla av Picasso. Kubismen, säger hon, försöker visa alla perspektiv samtidigt. Att möta människor i kris är ofta likadant: dåtid, nutid, framtid, plötsliga känslor, information om släktförhållanden blandas med frågor som: vem ska nu gå ut med hunden? Det ger ett splittrat men fullkomligt ärligt uttryck. Hjälparens uppgift blir att vara milt utforskande, utan att värdera. Men sen får man följa med på en resa som sker under några timmar som vittnar om den oerhörda förmågan som vi människor har, även när vi är svårt drabbade.

ETT EXISTENTIellt ENSAMHETSROM

Kerstin fortsätter med att beskriva det rum som varje människa bär inom sig – platsen för det vackraste vi upplevt, det mest smärtsamma, det vi skäms över och det som betyder mest. Hur gärna vi än vill kan vi aldrig fullt ut dela detta med någon annan. I denna existentiella ensamhet, är min tro att också Gud finns, säger Kerstin. Vid svår sorg kan den lilla platsen av ensamhet växa och bli större än en själv, ja man blir utom sig. Då behövs en medmänniska som fungerar som en ram – närvaro, lugn, värme och konkret omsorg är vad den ramen består av. Inga falska löften, bara mänsklig närhet. Jag vill tro att vi alla vet något om att vara utom sig. Kanske är det den djupaste grunden för vår gemenskap, den som gör att vi hör ihop och faktiskt kan hjälpa varandra, säger Kerstin.

Lars fyller i: stöd handlar ofta om att inte göra så mycket. Det svåra är just detta: att bara finnas där, inte för sina kompetenser utan för sitt levande hjärta.

EXISTENTIellt SKAV OCH KRIS

Idag, säger Lars talar man mycket om psykisk ohälsa. Men han vill rikta blicken mot det existentiella skavet – den friska smärtan när livet inte blev som man tänkt

sig. Som att gå i för trånga skor. Då behöver man ta av skorna, vårda fötterna, och byta till ett par skor som passar bättre. I överförd mening behöver man vårda sig med gemenskap och samtal och våga göra förändringar.

Den existentiella krisen har tre nyckelord. Övergiven, maktlös och stum. När maktlösheten drabbar, är vägen framåt att hitta en valmöjlighet i någon liten del. Som för barnen som behandlas för cancer. De måste få injektioner, men de kanske får bestämma vilken färg sprutan ska ha. Att känna sig övergiven är den djupaste smärta man kan känna. Att få samtala med någon kan lätta en del. Att uttrycka sig för att minska känslan av stumhet, ja det kan göras med ord, men det kan också vara att skruva i garaget, arbeta i trädgården eller skapa egen konst.

DEN TOMMA RAMEN

Kerstin tar oss vidare till Louvren i Paris och berättar om tiden då Mona Lisa var stulen. Köerna blev då längre än någonsin – människor ville se den tomma platsen. Det blir en bild för hur vi människor lätt fastnar vid det som inte blev. Man blir ledsen om man bara ser det som saknas.

Vi behöver se de andra tavlorna i utställningen, och inte bara den tomma ramen. Vi behöver se både det som finns och det som saknas.

MÄNSKLIG MOTSTÅNDSKRAFT

Livets triangel visar hur mycket vi påverkas vid kris. De tre bärande sidorna är relationer, identitet och mening. Om alla dessa sidor fortfarande är intakta klarar vi krisen ganska bra. Men om en viktig relation är borta, om man inte längre känner igen sig själv och har tappat mening i livet, blir krisen så mycket större. Lars fortsätter: För att stärka livsglädjen behöver vi förstärka våra relationer, vi behöver varandra. Det är där vi får livskraft, i mötet med andra, och vi behöver hitta identiteten i den livsperiod vi befinner oss i. Det här är jag. Jag är stolt över att det är jag.

Vi behöver se verkligheten som den är, det är liksom myllan där vi stoppar ner fröet. När man hjälper någon behöver det finnas trygghet och omsorg. Omsorg behöver inte betyda att vi ska gilla den vi hjälper. Vi kan ge människor saklig omsorg oavsett vår inre känsla. Så är det ju också på sjukhuset, även om man

har gjort förfärliga gärningar så läggs man inte åt sidan, utan man får vård på ett jämställt sätt. Det handlar om människovärde. Vi har en slags medborgerlig plikt att försöka hjälpa varandra. En annan del som är viktig för att vi ska få motståndskraft är att ge sig själv tillåtelse att känna känslor.

KÄNSLORNA SOM BUDSKAP

Våra känslor är budskap från vårt inre. Vrede kan visa att en viktig gräns passerats, rädsla att något hotar det mest värdefulla. Kerstin tar oss med in i anhörigrummet på akuten, där det finns ett knytnävstort hål i väggen. Den knytnäven kom från en pappa, som var rädd att förlora sin son efter en olycka.

Lars och Kerstin lyfter inte fram acceptans som mål, utan försoning. Försoning betyder inte att tycka att det svåra var okej, utan att få behålla sin protest och ändå vända sig mot framtiden. I slutändan handlar allt om denna levnadskonst: att säga ja till framtiden utan att förneka det som gjorde ont. Jag tar ett steg, livet tar ett steg. Som en försiktig och helig dans.

SJUKHUSKYRKAN

De kristna kyrkornas gemensamma arbete med andlig vård i sjukvården benämns "Sjukhuskyrkan." Namnet betecknar inte en fysisk lokal, men uttrycks genom arbetet som kyrkornas medarbetare med tjänst i Sjukhuskyrkan utför.

Lokala församlingar i sjukhusens närområden ansvarar för tjänsterna i Sjukhuskyrkan, vilket bland annat innebär att vara arbetsgivare och bära ansvar för kostnaderna för tjänsterna. Sjukhuskyrkans arbete handlar framför allt att möta den enskilda människan i den situation hon just då befinner sig i. Oro, bekymmer, glädje och livsfrågor... Arbetslaget stöttar även sjukhuspersonal och håller föredrag, sorgebearbetningsgrupper osv.

Läs mer på svenskakyrkan.se/skelleftea/sjukhuskyrkan

SAMTALSGRUPPER OM SORG

Ibland kan sorgen efter ett dödsfall kännas alltför tung. Det kan betyda mycket att få dela tankar, känslor och minnen med andra i samma situation.

Våra grupper har erfarna ledare och är öppna för alla, oavsett ålder eller trosuppfattning. Vi utformar gruppen efter deltagarnas förutsättningar och skapar en förtroendefull miljö där var och en känner sig lyssnad på.

Leva vidare-grupper/sorgegrupper anordnas regelbundet i våra församlingar. Kontakta diakon i din församling för mer information.

Hitta kontaktuppgifter via svenskakyrkan.se/sokforsamling

När slutade vi **bry** oss?

TEXT: LINDA RANDGARD FOTO: Janne Lindberg

I en stad som växer, tvekar och ibland tappar fotfästet möter diakon Anna Lööf något som inte alltid syns, men som känns desto mer. Inför sitt SE26 Talk om grannskap och gemenskap ställer hon en enkel, men obekväm fråga: När blev det värre att bry sig än att låta bli?

En diakon möter människor varje dag. I samtal, i hembesök och i förbifarten. Och det finns något som återkommer, oavsett ålder eller livssituation:

– Man kan inte se utanpå vem som mår dåligt. Men ensamheten finns överallt.

Det hon återkommer till är inte bara ensamheten i sig, utan vad som händer mellan människor. Skellefteå är en plats i förändring där det byggs, rivs, hoppas och tvivlas, ofta samtidigt. Och mitt i allt det ligger också frågan:

Hur har vi det med varandra?

Anna beskriver en förskjutning i vårt förhållningssätt mot varandra. Från att det en gång var självklart att ta in posten åt grannen och att fråga hur någon mår, till något mer avvaktande. – Förut hjälptes vi åt. Idag är vi rädda för att "lägga oss i". Ett samhälle är inte socialt hållbart när vi slutar bry oss om varandra.

Hon säger det utan att låta anklagande – mer konstaterande, men inte utan oro över en utveckling där omsorg riskerar att bli till intrång.

Kraven på individen har samtidigt vuxit. Vi ska klara oss själva, bli våra bästa versioner, hinna med livet och gärna se bra ut medan vi gör det. Det lämnar inte alltid så mycket utrymme för andra. Och kanske inte heller för oss själva.

I sitt SE26 Talk kommer Anna Lööf att prata om mötesplatser. Men inte som något man bygger och fyller, som ett koncept att konsumera, utan som något som uppstår när människor kommer samman, vågar fråga eller berätta och faktiskt lyssna på svaret.

– Människan är skapad för relationer. Vi behöver varandra.

SE26 Talks: Grannskap och gemenskap
Med Anna Lööf, diakon i Svenska kyrkan

Pansalen

Fredag 29 maj från ca kl 10.40

ATT VARA PÅ VÄG

Ibland behöver man röra på sig för att kunna stanna upp. Och ibland behöver man komma ikapp sig själv snarare än någon annan.

Pilgrimsvandring är ett urgammalt sätt att söka sig både inåt och framåt på samma gång. Under SE26 finns möjlighet att prova på olika former av pilgrimsvandring och gå långsamt genom det som annars går fort.

Skälen till att ge sig ut på en pilgrims- vandring kan vara många. Ett kan vara att bejaka sin längtan och nyfikenhet på det andliga. Men det är också många som vandrar helt utan att söka något religiöst.

Att pilgrimsvandra är att närma sig alla aspekter av hållbarhet: Att genom vandringen bli mer medveten om naturen och omgivningarna, att vara en del av en grupp utan krav på att prestera socialt och att upptäcka att det ofta räcker med

det man redan har – sig själv, sin tid, sin uppmärksamhet.

Vill du testa finns både gemensamma vandringar och en digital variant att följa på egen hand.

Prata med oss i boxen om du vill veta mer.

Trevlig resa!

Foto: Visit Skellefteå

Ensamma *tillsammans*

Man kan ha människor omkring sig – och ändå sakna någon som verkligen når fram. Den typen av ensamhet är vanligare än man tror, särskilt bland unga.

I *Ensamma tillsammans* berättas sådana erfarenheter i serieform. Små vardagliga situationer där något skaver, och där det kanske går att känna igen sig – när man är med, men inte riktigt med. När samtalen finns, men det inte riktigt känns som att någon pratar med just mig.

Under SE26 tar vi upp det här tillsammans med unga.

I maj 2026 lanseras seriealbumet. Kom till boxen på Trädgårdsgatan, eller hitta oss under Society Summit Youth på Nordanå, och bläddra i det, stanna till en stund eller sätta dig ner och prata – om ensamhet eller något helt annat.

Du behöver inte ens ha en färdig fråga. Det räcker att dyka upp.

VEMS BEREDSKAP?

FÖRELÄSNING OCH SAMTAL MED SARA FRANSSON

TEXT: Linda Randgard FOTO: Magnus Aronson

Det talas ofta om beredskap i termer av system, resurser och ansvarskedjor. Men när samhället sätts under press blir något annat minst lika avgörande: relationer, tillit och människors faktiska närvaro i varandras liv.

Sara Franssons forskning riktar in sig på hur trossamfund – däribland Svenska kyrkan – blir en del av Sveriges krisberedskap. Inte som ett komplement i marginalen, utan som aktörer mitt i det som brukar kallas civilsamhället, där gränserna mot det offentliga både behövs och ständigt förhandlas.

I forskningsprojektet *Trossamfund i krisberedskap: Mångfald och utmaningar i Sveriges beredskapssystem* belyser hon de spänningar som uppstår när olika logiker möts. Här finns det offentliga, med behovet av struktur, ansvar och likvärdighet. Intill finns civilsamhället, där

engagemanget bärs av frivillighet, relationer och ofta med en annan tidsuppfattning. Människor, med olika erfarenheter, tillhörigheter och förtroenden.

Det är lätt att tala om samverkan, men svårare att leva den. För vad händer när det som inte kan beordras ändå förväntas fungera? När tillit inte kan beslutas fram, men ändå blir avgörande?

Föredraget i Sankt Olovs kyrka följs av ett samtal där olika perspektiv möts: från kommun, kyrka och polis. Det blir ett samtal som inte bara handlar om vad som ska göras, utan om hur vi förstår varandra när det blir skarpt läge.

Sara Fransson

Forskare vid Centrum för mångvetenskaplig forskning om religion och samhälle vid Uppsala universitet. Doktor i statsvetenskap vid Uppsala universitet.

Forskning

Civilsamhällets och trossamfundens roll i det svenska samhället, med särskilt fokus på Svenska kyrkan. Fokus ligger på hur Svenska kyrkan hanterar samtida utmaningar och förändringar, från professionalisering och idealitet, till säkerhetsfrågor och riskhantering.

Föreläsning och panelsamtal

Sankt Olovs kyrka onsdag 3 juni kl 18.00
Fri entré.

Tillsammans mot framtiden

Framtiden händer inte av sig självt. Den skapar vi tillsammans och nu är det äntligen dags att visa upp och känna kraften i det som gör Skellefteå unikt – vår förmåga att ta oss an framtiden tillsammans. Vi befinner oss i en tid där förändring inte längre är något som väntar runt hörnet. Den är här, mitt ibland oss. Oavsett om vi vill det eller inte.

Skellefteå är en av de platser som upplevt stora förändringar på nära håll. Tusentals människor har flyttat hit och rätt många har också flyttat härifrån, nya idéer har tagit form och nya behov har uppstått. Fastän många har flyttat så är vi dock fortfarande 3 000 fler invånare idag än för 10 år sedan. Men det är lätt att prata om samhället i siffror, det som verkligen avgör vår framtid är något annat. Det avgörs av hur vi tillsammans möter utvecklingen som samhälle. Under de senaste åren har vi lärt oss mycket.

Dessa lärdomar är också utgångspunkten för Society Expo 2026 som går av stapeln den 27 maj–9 juni i år. Vi vill inte ge färdiga svar, vi vill i stället skapa en gemensam arena där vi utforskar framtiden tillsammans – över sektorsgränser och perspektiv. Vi vet att samhällsförändring inte är lätt, men vi gör det ändå.

Här är våra drygt 80 partners avgörande. Svenska kyrkan är en av de organisationer som bidrar med sitt perspektiv under Society Expo genom sin starka närvaro i människors vardag och sin förmåga att skapa mötesplatser, tillit och sammanhang.

När offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle samverkar uppstår något mer än utveckling – det uppstår riktning. En gemensam vilja att bygga ett hållbart samhälle där människor räknas. Society Expo 2026 är en möjlighet att förstärka den kraften. Välkommen att vara med, du är viktig!

*Helena Renström
Projektchef
Society Expo 2026*

Fotnot: Hela programmet hittar du på www.se26.se

FOTO: Jonas Westling

Vad driver över 120 miljoner människor på flykt?

1. Krig och konflikt
- X. Klimatförändringar
2. Orättvisor

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Alla svar är rätt men fel på samma gång. Var med och rädda liv.

Läs mer på svenskakyrkan.se/act

Swisha din gåva till

900 1223

 <p>Foto: Linda Randgard</p>		ÄR ÖSTER-JÖRNS HELGEDOM	NÅGOT SOM EJ BÄR SIG	STAFFAN LINGS MEDIUM	 <p>Foto: Skellefteå kommun</p>				
		FÄSTE							
		PASSERAR BYSKE							
		SKAPAR REA		VILL ELEVER HA I SLUTBETYG					
		MADRASS							
		SLUTET PÅ FINNFORS		HÖGSTA TRÄHOTELLET I SVERIGE	1721-6	ALICE SJÖBLOM	AMERIKANSK SUPERGRUPP	JONATHAN PUDAS I AIK	
		KUNDE LENNART HEDMARK MED SPJUT AURA				STORA COOP FÖRR			
		BRUKAR DUVOR	SKA VI I VÅRT SKELLEFTEÅ			EVIGT UNGA			
VIMSIG	SÄLLSYNT	ÄR KALVTRÄSKSKIDAN	SISTA ÅRS-ELEV	FISK				KALIUM	
BYGGER VI TILLSAMMANS		PLATS NÄRA SKELLEFTEÅ			SKE-Å-FESTIVAL RÄCKA				
					FÖRMEDLARARBETEN		SAMMASOMMI	UNG TÖS	ÖPPET SAMTAL OM VÅR FRAMTID HÄR I NORR
GREKÖ				BARMHÄRTIGHET		PÅ AMERIKANSK THERMOMETER	RIKSMÄSTERSKAP	ERGO	
FISKA MED KROK	SIGRID NYGREN I SKE-Å OBETYDLIG				SVENSK ADLIG ÄTT FRÅN VÄSTEROTTEN	SKÄRM-LÖS PLATT MÖSSA	TILL-FREDS		
					ÄR GAMLA KLOCKOR		GRÄSBÅT I OCH II	NY TEKNIK	
HÄR SPELADE INGMAR BERGMAN IN FLERA FILMER. HANS HUS ÄR MUSEUM	TON TVÅ		ORDNAR ALHEMSKYRKAN UNDER SE 26						
		FRID	GÖR MAN INTE LÄNGRE PÅ SPISBAREN I SKELLEFTEÅ	ARKMAN	HJÄLPORGAN. BRYTS I KYLA I BOTTENVIKEN		ARIZONA-STAD I COWBOY-FILMER	ER-SATTE TWITTER	BARNENS-DAGSTÅG I SKELLEFTEÅ PÅ 60-TAL.
RATA-SKÄR	OPUS		PREP.						
SISU	VESPERTID								
		MÅNGEN I KYRKGORGEL			OLOVS EPITET I SKE-Å KRAGE	"I UR OCH SKUR GÅR BURMANS..."	LUKTAR	SILVER	
								IDAS BRODER	
SYRE FÖR KEMIST		VAR-DAGS-NEJ	FÖR ATT...	GER MJÖLK TILL SVEDJAN YSTERI	ÖDE			PRONOMEN	GÅR HISS-EN TILL KANKBERG'S BRUVANS FYNDIGHET
					SÄDES-SLAG			MÅTT	
75000 ÅR ANTALET I SKELLEFTEÅ NU									
SCEN 5 I SARA KULTURHUS	GER VINDSKYDD BAKOM VITBERGET		GREPPA		HOPPETS FÄR ALDRIG SLOCKNA		VAGNS-SKJUL		
		VILO-PLATS						GÖR MAN PÅ FOTON	

Skriv ned orden från de färgade rutorna och skicka in dessa, namn, telefonnummer och adressuppgifter senast den 20/6 till: magasinetliv@svenskakyrkan.se alternativt Svenska kyrkan Skellefteå, Storgatan 63, 931 34 Skellefteå. Märk e-posten/kuvertet med "Korsord". Tre vinnare får fina Fairtrade-produkter.

				vad är värt att bevara?		
						
Reality check		vad är välsignelse för dig?				
Hur låter ett samhälle när man slutar prata om människor och istället lyssnar på dem?				vad har ditt arbete lärt dig?		
Filmerna är korta – bara någon minut per person – men rymmer desto mer. Glimtar av vardag, oro, drömmar och framtids tankar. Röster som sällan hörs sida vid sida. Vi möter Skelleftebor i olika åldrar och livssituationer. De svarar på frågor om livet, framtiden och det som verkligen spelar roll.						
Om hopp, oro, drömmar – och det vi riskerar att tappa bort.						
En reality check, helt enkelt.						
Välkommen till vår box på Trädgårdsgatan under SE26!						

Bilpool med begagnade elbilar

Luleå stift har lanserat en bilpool med begagnade elbilar. Satsningen är ett pilotprojekt inom "Svenska kyrkans färdplan för klimatet" och ska utvärderas i höst.

Genom att dela fordon mellan olika verksamheter vill man både minska klimatpåverkan och använda resurser mer effektivt. Att bilarna dessutom är begagnade är ett medvetet val för att hålla nere både kostnader och klimatavtryck.

Målet är att kraftigt minska utsläppen från tjänsteresor, samtidigt som ekonomin förbättras. Tanken är att bilpoolen på sikt ska kunna användas av fler stift, församlingar och pastorat i hela landet.

– Det här är ett viktigt steg i Svenska kyrkans arbete för att ställa om till ett mer hållbart resande, säger Daniel Degerman, projektledare för hållbar mobilitet vid Luleå stift.

Musik – *för livets skull*

... och det är fri entré till alla konserter!

Onsdag 27/5 kl 19.00 i Sankt Olovs kyrka – konsert, Mästerliga Mendelssohns
Välkommen till en kväll i Mendelssohns tecken när vokalensemblen Voix de Femmes bjuder på musik ur ett brett register av Fanny och Felix Mendelssohns kompositioner. Det blir körklang, solister och instrumental färg – med både igenkänning och upptäckarglädje i samma program.

Lördag 30/5 kl. 13.00 på Guldtorget – Barnkörkonsert "Kom, följ med oss på färden".
Svenska kyrkans körverksamhet är en av landets största kulturscener. Denna lördag besöker barnkörer från Svenska kyrkan och EFS Guldtorget för en medryckande minikonsert där vi bland annat sjunger in sommaren tillsammans.

Lördag 30/5 kl 19.00 – Jazz i Sankt Olovs kyrka. Allan Christie Trio
En svängig kvällskonsert där jazz möter det sakrala i en smakfull blandning. Allan Christie är kyrkomusiker i Svenska kyrkan Jörn-Bolidens församling och bjuder kvällen till ära tillsammans med sin trio på en repertoar som kombinerar tidlösa jazz-standards och välkända psalmer.

Söndag 31/5 kl 19.00 i Sankt Olovs kyrka – Konsert, ALMA "Allt som vi ärvde"
Hur förvaltar vi den jord vi ärvt och de värderingar vi fått? Vad ska vi spara och vad behöver vi förändra? ALMA Vokalensemble bjuder in till en konsert i vårkvällen med sånger om förändring, hopp och mod.

Tisdag 2/6 kl 19.00 Sankt Olovs kyrka –
Konsert "I Välsignan och Fröjd"
I Välsignan och Fröjd är i grunden en mässa i folkton som denna kväll ges i konsertformat utan nattvard och liturgiska inslag. Verket är skrivet av riksspelman Hans Kennemark och vissångaren Alf Hambe. Musiken bygger på gamla folkvisor och tar sin utgångspunkt i liknelsen om den förlorade sonen. De flesta sångerna framförs av kören, och i några får man om man vill sjunga med.

Medverkar gör Bureå och Burträsk kyrkokörer tillsammans med folkmusiker från Skellefteå med omnejd.
Dirigent och körledare Lars Palo, kyrkomusiker i Bureå församling.

Torsdag 4/6 kl 16.00 i Sankt Olovs kyrka –
"Jubilate" Eftermiddagskonsert med orgel, piano och slagverk
I samband med Luleå stifts kyrkomusikerför- enings årsmötesdag ges en eftermiddags- konsert för allmänheten i Sankt Olovs kyrka. Organisten Johannes Landgren, orgel och piano och Daniel Berg, slagverk bjuder in till färgsprakande musik för orgel och slagverk.

Söndag 7/6 kl 19.00 i Sankt Olovs kyrka –
Konsert "Toner med ord för hela vår jord".
Toner med ord för hela vår jord – konsert
Ett flertal körer verksamma inom Svenska kyrkan i Skellefteå gör här tillsammans en konsert med blandad repertoar där varje kör delar med sig av sin favoritmusik.

Liv ges ut av Svenska kyrkan i Skellefteå, Burträsk-Löfvånger och Bureå. Magasinet innehåller information om begravnings- verksamheten, där Svenska kyrkan har huvudmannaskap, och räknas därmed som samhällsinformation som går ut till samtliga adresser i kommunen.

Om du har frågor/synpunkter om Liv, tips på reportage eller liknande, maila oss på magasinetliv@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan